

SOORTGERICHT ONDERZOEK

In het kader van de Wet natuurbescherming

Herontwikkeling Merwedekanaalzone Utrecht

Gemeente Utrecht

28 JANUARI 2019

Contactpersoon

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 1018
5200 BA 's-
Hertogenbosch
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Leeswijzer	5
2	PLANGEBIED EN INGREEP	6
2.1	Plangebied	6
2.2	Ontwikkeling	6
3	METHODIEK	7
3.1	Huismus	7
3.2	Gierzwaluw	7
3.3	Vleermuizen	7
3.4	Steenmarter	9
3.5	Deskundigheid betrokken ecologen	10
4	RESULTATEN	11
4.1	Huismus	11
4.2	Gierzwaluw	12
4.3	Vleermuizen	13
4.3.1	Gewone dwergvleermuis	13
4.3.2	Ruige dwergvleermuis	15
4.3.3	Laatvlieger	17
4.4	Steenmarter	18
5	CONCLUSIE EN VERVOLGSTAPPEN	19
5.1	Bevindingen soortgericht onderzoek	19
5.2	Vervolgstappen	22
5.2.1	Vleermuizen; herontwikkeling gebouwen	22
5.2.2	Huismus; herontwikkeling gebouw	23
5.2.3	Huismus; herontwikkeling groen	24
5.2.4	Algemene mitigerende maatregelen	24

6 BRONNEN

25

COLOFON

31

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Utrecht is voornemens deelgebied 5 van de Merwedekanaalzone (hierna plangebied genoemd) te ontwikkelen. Arcadis is gevraagd op een quickscan flora en fauna (Arcadis, 2017) uit te voeren in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb genoemd). Uit deze quickscan is gebleken dat het plangebied functioneel leefgebied kan vormen van beschermde soort(groep)en zoals huismus, gierzwaluw en steenmarter en vleermuizen.

Voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van het soortgericht onderzoek. Op basis van de resultaten is beoordeeld welke vervolgstappen vanuit de Wnb noodzakelijk zijn om overtreding van deze wet te voorkomen.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op het plangebied en de ingreep. Het volgende hoofdstuk beschrijft de methodiek van het soortgericht onderzoek. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het soortgericht onderzoek behandeld. Tot slot gaat hoofdstuk 5 in op de conclusie en de vervolgstappen die vanuit de Wnb noodzakelijk zijn.

2 PLANGEBIED EN INGREEP

2.1 Plangebied

Het plangebied betreft deelgebied 5 van de Merwedekanaalzone. Het is gelegen aan de westzijde van het Merwedekanaal en wordt omsloten door de Koningin Wilhelminalaan aan de noordzijde, de Kanaalweg aan de oostzijde, de Beneluxlaan aan de zuidzijde en de Europalaan aan de westzijde.

In Figuur 1 is een luchtfoto van het plangebied opgenomen met daarop weergegeven verschillende onderdelen binnen het gebied. De nummers op de luchtfoto verwijzen naar de foto's zoals opgenomen in Bijlage A.

Zoals te zien op de foto's, bestaat het plangebied uit een bedrijventerrein met bijbehorende bebouwing en daarnaast enkele woningen en appartementencomplexen. Er zijn ook braakliggende terreinen aanwezig. Tussen de bebouwing is voornamelijk verharding gelegen (onder andere parkeerplaatsen) en bevindt zich verspreid groen met een enkele watergang.

2.2 Ontwikkeling

Het is nog onbekend hoe het plangebied ontwikkeld wordt en welke werkzaamheden worden uitgevoerd. Mogelijk wordt bebouwing gesloopt en wordt aanwezig groen verwijderd.

Het gehele plangebied is daarom voor het soortgericht onderzoek onderzocht.

Figuur 1 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. De cijfers corresponderen met de foto's zoals opgenomen in Bijlage A.

3 METHODIEK

3.1 Huismus

Het huismusonderzoek is uitgevoerd conform Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017). Twee veldbezoeken zijn onder geschikte weersomstandigheden uitgevoerd. In Tabel 1 is de verantwoording van de veldbezoeken opgenomen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door één persoon.

Op basis van de quickscan (Arcadis, 2017) is bepaald welke gebouwen potentie hebben om gebruikt te worden als nestplaats. Het gaat om gebouw 9, 12, 13, 31 en 33 (zie Figuur 1 en Bijlage A). Daarnaast is ook bij de omliggende gebouwen binnen en aangrenzend aan het plangebied gekeken naar nestindicerend gedrag van huismussen. Een roepend mannetje, parende huismussen, in- en/of uitvliegende dieren bij een gebouw, of dieren die nestmateriaal bij zich hebben en een gebouw betreden, impliceren de aanwezigheid van een nestplaats.

Naast nestplaatsen is het onderzoek ook gericht op het voorkomen van leefgebied van huismus. Ter hoogte van punt 8, 9 en 29 (zie Figuur 1 en Bijlage A) is potentieel leefgebied vastgesteld.

Naast de twee veldbezoeken is gedurende het gierzwaluwonderzoek in de avond ook gelet op nestindicerend gedrag.

Tabel 1. Verantwoording veldbezoeken huismus.

Datum en tijd	Weersomstandigheden
6-4-2018, 8:00-10:00	10°C, licht bewolkt, 2Bft
24-4-2018, 8:00-10:00	13°C, bewolkt, 3Bft

3.2 Gierzwaluw

Het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017). Drie veldbezoeken zijn onder geschikte weersomstandigheden uitgevoerd. In Tabel 2 is de verantwoording van de veldbezoeken opgenomen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door één persoon.

Op basis van de quickscan (Arcadis, 2017) is bepaald welke gebouwen potentie hebben om gebruikt te worden als nestplaats. Het gaat om gebouw 9 en 13 (zie Figuur 1 en Bijlage A). Daarnaast is ook bij de omliggende gebouwen binnen en aangrenzend aan het plangebied gekeken naar nestindicerend gedrag van gierzwaluwen. In- en uitvliegen gierzwaluwen bij een gebouw, laagvliegende gierende groepjes gierzwaluwen en gierzwaluwen die openingen in een gebouwen tijdens de vlucht aantikken (bouncen) impliceren de aanwezigheid van een nestplaats. Daarnaast maken broedende gierzwaluwen ook geluid vanuit de nestplaats waardoor de locatie van de nestplaats gevonden kan worden.

Tabel 2. Verantwoording veldbezoeken gierzwaluw.

Datum en tijd	Weersomstandigheden
24-5-2018, 20:00-22:00	22°C, licht bewolkt, 2Bft
12-6-2018, 20:15-22:15	18°C, bewolkt, 2Bft
4-7-2018, 20:15-22:15	20°C, licht bewolkt, 1Bft

3.3 Vleermuizen

Van opdrachtgever zijn onderzoeksgegevens gekregen betreffende het een vleermuizenonderzoek dat door Eelerwoude in 2015 is uitgevoerd. De onderzoeksgegevens zijn meegenomen met de resultaten van het vleermuizenonderzoek.

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd conform Vleermuisprotocol 2017 van Netwerk Groene Bureaus en gericht op gebouwbewonende soorten, zoals gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, en tweekleurige vleermuis. Negen veldbezoeken zijn onder geschikte weersomstandigheden uitgevoerd. Gelet op de grootte van het plangebied is deze verdeeld in vijf clusters, zie Figuur 2. Elke cluster is door één persoon onderzocht. Zie Tabel 3 voor de verantwoording van de veldbezoeken.

Tijdens het vleermuizenonderzoek is gelet op verblijfplaatsindicerend gedrag, zoals in- en uitvliegen van een gebouw of boom, zwermen nabij een gebouw of boom en het aantikken van de muur/ boom nabij een mogelijke verblijfplaats. Het vleermuizenonderzoek is in verschillende seizoenen uitgevoerd om de aan- of aanwezigheid van verschillende verblijfsfuncties (kraam-, zomer-, paar- en (massa)winterverblijfplaats) vast te stellen. Naast verblijfsfuncties is het plangebied ook onderzocht op andere functies zoals vliegroutes en foerageergebied.

Het onderzoek is uitgevoerd met een batdetector; de Batlogger M. Naast dat deze batdetector vleermuisgeluiden hoorbaar maakt, neemt deze de geluiden ook op. Indien een soort niet ter plaatse kan worden gedetermineerd, is aan de hand van een opname gecontroleerd worden welke soort het betreft.

Het onderzoek naar paar- en winterverblijfplaatsen van de tweekleurige vleermuis wijkt af van het onderzoek naar de andere soorten. Naast het onderzoek dat van mei t/m september is uitgevoerd, zijn in oktober nog twee veldbezoeken uitgevoerd. In overleg met bevoegd gezag (Provincie Utrecht, S.Guldemond) is bepaald dat alleen hoogbouw (> vier verdiepingen) potentie heeft om als winter- en/of paarverblijfplaatsen van tweekleurige vleermuis te functioneren. Derhalve is het onderzoek in oktober alleen gericht geweest op de hoogbouw binnen het plangebied.

Tabel 3. Verantwoording veldbezoeken vleermuizen

Datum en tijd	Weersomstandigheden	Onderzoek gericht op de functies:
23/24-8-2017, 19:00-24:30	13°C, bewolkt, 1Bft	Paar- en (massa)winterverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
10/11-9-2017, 22:00-01:00	12°C, bewolkt, 1/2Bft	Paar- en (massa)winterverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
23-5-2018, 21:00-23:15	22°C, licht bewolkt, 2Bft	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
24-5-2018, 21:00-23:00	20°C, licht bewolkt, 1Bft	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
12-6-2018, 3:30-5:30	16°C, bewolkt, 2Bft	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
4-7-2018, 21:15-23:15	19°C, onbewolkt, 1Bft	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
8-8-2018, 00:15-02:00 / 3:00-6:00	17°C, licht bewolkt, 1Bft	Zomer, paar- en (massa)winterverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
4-10-2018, 20:15-22:30	14°C, licht bewolkt, 1Bft	Paarverblijf- en zwermplaats (tweekleurige vleermuis), foerageergebied en vliegroutes.
24-10-2018, 22:00-23:50	9°C, bewolkt, 2Bft (motregen)	Paarverblijf- en zwermplaats (tweekleurige vleermuis), foerageergebied en vliegroutes.

Figuur 2 Onderzoekclusters vleermuizenonderzoek (in totaal 5) globaal weergegeven.

3.4 Steenmarter

Om de aanwezigheid van de steenmarter in het plangebied aan te tonen, is gekozen voor het uitvoeren van een bureauonderzoek. Voor de steenmarter is geen kennisdocument opgesteld. Bekend is dat de steenmarter bij en in de verblijfplaats uitwerpselen en prooi-resten achterlaat, wat kan leiden tot stankoverlast. Daarnaast kan aanwezigheid van de steenmarter onder het dak en in de spouwmuur leiden tot geluidsoverlast. Derhalve is in april 2018 bij de gemeente Utrecht contact opgenomen met klachtenafhandeling en zijn gegevens opgevraagd die betrekking hebben op potentieel overlast van een steenmarter. Daarnaast zijn ook bureaus benaderd die zich bezig houden met schadebestrijding. Naast het

bureauonderzoek is gedurende het vleermuizenonderzoek ook gelet op aanwezigheid van individuen door een visuele inspectie van het plangebied.

3.5 Deskundigheid betrokken ecologen

Het bureauonderzoek, huismus-, en gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd door de [REDACTED]. Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd door meerdere deskundigen, te weten: [REDACTED]. Zij zijn allen soortecologen en adviseurs natuurwetgeving en werkzaam bij Arcadis Nederland BV. De betrokken ecologen hebben zeer ruime ervaring met het uitvoeren van vleermuis-, vogel- en zoogdieronderzoek (veldonderzoek, monitoring, ecologische begeleiding, directievoering en ontheffingsprocedures met uiteenlopende mitigatie en compensatieplannen). Arcadis is lid van het Netwerk Groene Bureaus.

4 RESULTATEN

4.1 Huismus

In totaal zijn drie nestplaatsen in gebouw 28 aangetroffen, zie Figuur 3. Dit gebouw heeft een plat dak waardoor potentiële nestplaatsen bij de dak ontbreken. Daarom is dit gebouw in quickscan (Arcadis, 2017) aangemerkt als ongeschikt. De nestplaatsen bevinden zich dan ook op een ongebruikelijke plek zoals in een zonnescherm. Deze huismuspaartjes gebruiken de begroeiing (zie Figuur 3 en foto-impressie, foto 29) rondom het gebouw voor dekking en als foerageergebied. Voor deze huismuspaartjes zijn wat betreft leefgebied uitwijkplaatsen ten westen van het plangebied aanwezig. Hier is een park aanwezig waar foerageergebied (grasvelden) en dekking (struiken) te vinden is. Gelet op deze uitwijkplaatsen heeft het groen ter hoogte van gebouw 6 (zie Figuur 3) geen functie als uitwijkplaats van de huismus. Er zijn binnen het plangebied en de omgeving verder geen andere functies vastgesteld. Naast de aangetroffen nestplaatsen en het foerageergebied heeft het plangebied verder geen functie voor de huismus.

Figuur 3 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. De cijfers corresponderen met de foto's zoals opgenomen in Bijlage A, nestplaats huismus; groene ster, leefgebied huismus; gele stippellijn.

4.2 Gierzwaluw

Gedurende het gierzwaluwonderzoek zijn overvliegende gierzwaluwen waargenomen. Er zijn geen laagvliegende en/of gierende dieren waargenomen. Er is ook geen ander nestindicerend gedrag waargenomen. Wel zijn in de woonwijken ten oosten van het plangebied circa 10 dieren gierend door de wijk waargenomen, zie Figuur 4. In die woonwijk zijn vermoedelijk 5 tot 10 nesten aanwezig. Op basis van het onderzoek is uitgesloten dat het plangebied een functie voor de gierzwaluw heeft.

Figuur 4 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. De cijfers corresponderen met de foto's zoals opgenomen in Bijlage A, gierzwaluw zwermdende kolonie; groene pijlen.

4.3 Vleermuizen

Uit het vleermuizenonderzoek van Eelerwoude is gebleken dat het gebouw in de Kanaalweg functioneert als winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis, zie Figuur 5 gebouw 22. Hier zijn twee winterverblijfplaatsen vastgesteld met 15-20 gewone dwergvleermuizen.

Gedurende dit vleermuizenonderzoek zijn drie soorten vleermuizen in het plangebied waargenomen; gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. In de navolgende paragrafen wordt per soort ingegaan op de functie van het plangebied als leefgebied.

4.3.1 Gewone dwergvleermuis

In Figuur 5 zijn de bevindingen van het vleermuizenonderzoek betreffende de gewone dwergvleermuis opgenomen.

Verblijfplaats

Binnen het plangebied zijn verschillende verblijffuncties van gewone dwergvleermuis aanwezig. In totaal zijn vier zomerverblijfplaatsen verspreid binnen het plangebied vastgesteld. Het gaat bij alle verblijfplaatsen om enkele dieren (1-2 dieren) die in de spouw verblijven. In nieuwbouw flat in het zuiden van het plangebied zijn zwermende dieren (circa 10 dieren) waargenomen. Het is niet uitgesloten dat het hier gaat om een kraamverblijfplaats. Bij de zomerverblijfplaatsen die in de omgeving van de kraamverblijfplaats zijn vastgesteld zijn 1 tot 2 dieren waargenomen die gedurende het veldbezoek nabij de verblijfplaats foerageerde. Deze dieren zijn niet in relatie gebracht met de kraamverblijfplaats. Verspreid door het plangebied zijn zes baltsplaatsen aangetroffen die duiden op een paarverblijfplaats. Het is niet uitgesloten dat deze paarverblijfplaatsen ook functioneren als winterverblijfplaats. In het najaar zijn bij één gebouw enkele zwermende dieren waargenomen waardoor hier vermoedelijk een winterverblijfplaats aanwezig is. Dit is hetzelfde gebouw waar door Eelerwoude twee winterverblijfplaatsen van 15-20 dieren zijn vastgesteld. In het plangebied zijn verder geen grote groepen (>10 dieren) waargenomen en gelet op het kleine aantal zwermende dieren bij de vermoedelijke winterverblijfplaats is de aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats uitgesloten.

Vliegroute

Ten zuidwesten en noorden van het plangebied zijn vliegroutes van gewone dwergvleermuis aanwezig. De Europalaan ten zuidwesten van het plangebied wordt gebruikt door circa vijf dieren. Bij de Koningin Wilhelminalaan zijn maximaal drie dieren op een vliegroute vastgesteld. Bij beide vliegroutes wordt gebruikt gemaakt van de bomen langs de weg die als lijnvormige element functioneren waarlangs gevlogen wordt. Deze bomen bevinden zich buiten het plangebied. De dieren die binnen het plangebied zijn waargenomen zijn of afkomstig uit de aangetroffen verblijfplaatsen en foerageren in de directe omgeving, of zijn dieren die uit het stedelijk gebied in de omgeving afkomstig zijn. Deze dieren maken geen gebruik van vaste vliegroutes. Ook gelet op de aanwezige bebouwing en groen wat als vliegroute kan functioneren zijn geen essentiële vliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied aanwezig. Aanwezigheid van essentiële vliegroutes binnen het plangebied zijn uitgesloten.

Foerageergebied

Verspreid door het plangebied zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Voornamelijk de groenstructuren (zoals bomenrijen en struiken) worden gebruikt om voedsel te vinden. Op al deze plekken gaat het om één of enkele dieren. Er zijn geen plekken binnen het plangebied vastgesteld waar grote groepen permanent foerageren. Ook gelet op de omgeving, bestaande uit stedelijk gebied en een park, waar ook potentieel foerageergebied aanwezig is, is het uitgesloten dat het plangebied een essentiële functie als foerageergebied heeft.

Figuur 5 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. De cijfers corresponderen met de foto's zoals opgenomen in Bijlage A, Waarnemingen gewone dwergvleermuis:

- Zomerverblijfplaats; groene ster
- Kraamverblijfplaats; rode ster
- Baltsplaats; gele ster
- Winterverblijfplaats; oranje ster
- Foeragerend individu; blauwe ster
- Vliegroue enkele dieren; paarse pijlen.

4.3.2 Ruige dwergvleermuis

In totaal zijn twee foeragerende ruige dwergvleermuizen binnen het plangebied waargenomen, zie Figuur 6. Deze individuen zijn afkomstig uit de wijk of het park ten westen van het plangebied. Gelet op dit kleine aantal, is het uitgesloten dat het plangebied een essentiële functie als foerageergebied heeft. Binnen het plangebied zijn geen verblijffuncties vastgesteld; op basis van het onderzoek zijn verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis uitgesloten. Er zijn geen vliegroutes vastgesteld. Binnen het plangebied zijn veel gebouwen en bosschages aanwezig waar beschutting te vinden is en waarlangs gevlogen wordt. Het is daarom uitgesloten dat binnen het plangebied essentiële vliegroutes aanwezig zijn.

Figuur 6 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. De cijfers corresponderen met de foto's zoals opgenomen in Bijlage A. Waarnemingen ruige dwergvleermuis: Foeragerend individu; blauwe ster.

4.3.3 Laatvlieger

Gedurende de onderzoeken is één laatvlieger waargenomen binnen het plangebied. Van deze laatvlieger is een zomerverblijfplaats vastgesteld, zie Figuur 7. Er zijn geen foerageergebieden of vliegroutes vastgesteld. Verwacht wordt dat het park ten westen van het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied.

Figuur 7 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. De cijfers corresponderen met de foto's zoals opgenomen in Bijlage A, waarneming laatvlieger:

- Zomerverblijfplaats; groene ster.

4.4 Steenmarter

Binnen het plangebied zijn geen meldingen bekend van de steenmarter, of van stank- en geluidsoverlast wat vermoedelijk duidt op een verblijfplaats. De dichtstbijzijnde waarnemingen liggen op circa 2 kilometer ten zuidoosten van Lunetten in het buitengebied, zie Figuur 8. Gedurende het vleermuizenonderzoek zijn geen steenmarters waargenomen. Op basis van de onderzoeksgegevens is aanwezigheid van steenmarter uitgesloten.

Figuur 8 Locatie plangebied; rood omkaderd, waarneming steenmarter; groene stip (NDFP).

5 CONCLUSIE EN VERVOLGSTAPPEN

5.1 Bevindingen soortgericht onderzoek

Uit het soortgericht onderzoek is naar voren gekomen dat het plangebied een functie heeft voor verschillende soorten die in het kader van de Wnb beschermd zijn waaronder huismus, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Op basis van de onderzoeksgegevens is het uitgesloten dat het plangebied een functie heeft voor gierzwaluw en steenmarter.

Voor de huismus, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn in de navolgende paragrafen beschreven welke vervolgstappen in het kader van de Wnb getroffen dienen te worden. Daarnaast zijn ook algemene mitigerende maatregelen opgenomen die betrekking hebben op algemeen voorkomende broedvogels (nest gedurende broedperiode beschermd), grondgebonden zoogdieren en amfibieën.

Tabel 4 geeft een overzicht weer van de deelgebieden en gebouwen (de nummers corresponderen met de locaties van Figuur 9 en foto's van Bijlage A), de vastgestelde functie voor beschermde soorten en indien aanwezig, een verwijzing naar de vervolgstappen die in het kader van Wnb getroffen dienen te worden.

Tabel 4 Overzicht nummers van de deelgebieden en gebouwen, aanwezigheid beschermde soorten en indien aanwezig een verwijzing naar de paragraaf. Nummers van de deelgebieden en gebouwen corresponderen met de locaties (Figuur 9) en foto's (Bijlage A).

Nummer deelgebied, zie Figuur 1	Beschermde soort waar rekening mee gehouden dient te worden.	Functie	Opmerking	Vervolgstappen Wnb noodzakelijk
1	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
2	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
3	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	Nieuwbouw; vermoedelijk vinden hier geen werkzaamheden plaats.	Ja, zie paragraaf 5.2.1
4	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
5	Gewone dwergvleermuis	Kraamverblijfplaats	Nieuwbouw; vermoedelijk vinden hier geen werkzaamheden plaats.	Ja, zie paragraaf 5.2.1
6	Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijfplaats	Het gaat om twee van de tien gebouwen.	Ja, zie paragraaf 5.2.1
7	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
8	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
9	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
10	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
11	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
12	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

13	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	Geen	Ja, zie paragraaf 5.2.1
14	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
15	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	Geen	Ja, zie paragraaf 5.2.1
16	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
17	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
18	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
19	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
20	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
21	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
22	Gewone dwergvleermuis	Winterverblijfplaats	Geen	Ja, zie paragraaf 5.2.1
23	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
24	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
25	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	Geen	Ja, zie paragraaf 5.2.1
26	Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijfplaats	Geen	Ja, zie paragraaf 5.2.1
27	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
28	Gewone dwergvleermuis, Huismus	Zomerverblijfplaats	Geen	Ja, zie paragraaf 5.2.1
		Nestplaats	Geen	Ja, zie paragraaf 5.2.2
29	Huisemus	Foerageergebied	Geen	Ja, zie paragraaf 5.2.3
30	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
31	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
32	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
33	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats	Geen	Ja, zie paragraaf 5.2.1
34	Afwezig	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
35	Laatvlieger	Zomerverblijfplaats		Ja, zie paragraaf 5.2.1

Figuur 9 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. De cijfers corresponderen met de foto's zoals opgenomen in Bijlage A.

5.2 Vervolgstappen

Indien er bij de beoogde ontwikkeling sprake is van een negatief effect op een aanwezige beschermde soort dan leidt dit tot een conflict met de Wnb. Mitigerende maatregelen dienen vervolgens getroffen te worden om de negatieve effecten te voorkomen, dan wel te beperken. In dat geval dienen de volgende vervolgstappen te worden genomen:

1. Realiseren tijdelijke voorziening (op basis van plaatsingsinstructie)
2. Aanvragen ontheffing Wnb (voorzien van activiteitenplan)
3. Opstellen ecologisch werkprotocol

Ad 1.

Het realiseren van tijdelijke voorzieningen is een vorm van mitigatie die door het Bevoegd Gezag in het geval van meerdere soorten verplicht wordt gesteld. Aangezien aan tijdelijke voorzieningen een gewenningsperiode is gekoppeld, is het veelal zinvol om dit als eerste uit te voeren. Dit kan wanneer de werkzaamheden op hoofdlijnen bekend zijn. Op basis van kennis en ervaring wordt een op maat gesneden plaatsingsinstructie opgesteld.

Ad 2.

Indien negatieve effecten op beschermde soorten niet uitgesloten kunnen worden, dient een ontheffing Wnb aangevraagd te worden. Voor het indienen van een ontheffing dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin onder andere de resultaten van het soortgericht onderzoek, de effectbeoordeling en toetsing, de mitigerende maatregelen en de alternatieve- en belangenonderbouwing zijn opgenomen. Volgens het huidige beleid betreft de doorlooptijd van een procedure minimaal 13 weken en maximaal 20 weken en is een ontheffing maximaal 5 jaar geldig met mogelijkheid tot verlenging. De onderzoeksgegevens zijn maximaal 3 jaar geldig waarna deze geactualiseerd dienen te worden. Derhalve wordt geadviseerd om na het verkrijgen van de ontheffing en voordat de 3 jaar houdbaarheid onderzoeksgegevens is verstreken, ontmoedigingsmaatregelen te treffen zodat het plangebied ongeschikt wordt als leefgebied. Zo wordt voorkomen dat na 3 jaar aanvullend onderzoek noodzakelijk is.

Ad 3.

De door het Bevoegd Gezag vastgestelde (goedgekeurde) maatregelen worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. Dit betreft een praktisch document voor de uitvoeringsfase dat als leidraad kan worden gebruikt.

In onderstaande paragrafen wordt per activiteit in gegaan op de benodigde mitigerende maatregelen.

5.2.1 Vleermuizen; herontwikkeling gebouwen

Werkzaamheden die betrekking hebben op de gebouwen met een verblijfplaats kunnen leiden tot negatieve effecten op vleermuizen die in het kader van de Wnb beschermd zijn. Voor de gebouwen met een vastgestelde verblijfplaats geldt dat, wanneer bekend is welke werkzaamheden uitgevoerd gaan worden, door een deskundig ecoloog bepaald dient te worden of er (mogelijk) negatieve effecten op een beschermde soort plaatsvinden. Hieronder wordt een overzicht gegeven van mitigerende maatregelen voor de herontwikkeling van gebouwen.

Tijdelijke voorzieningen

Voor aantasting van een verblijfplaats als gevolg van de werkzaamheden dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden zoals het plaatsen van tijdelijke voorzieningen (vleermuiskasten). Het aantal aangetaste verblijfplaatsen dient vermenigvuldigd te worden met vier om te bepalen hoeveel tijdelijke voorzieningen geplaatst dienen te worden. Bij het plaatsen van tijdelijke voorzieningen dient rekening gehouden te worden met een gewenningsperiode. Dit is de periode waarin zowel de huidige situatie en de tijdelijke voorzieningen aanwezig moeten zijn. Voor zomerverblijfplaats (<10 dieren) geldt een gewenningsperiode van minimaal drie maanden. Voor zomerverblijfplaats (>10 dieren), kraamverblijfplaats, paarverblijfplaats en winterverblijfplaats dient een gewenningsperiode van minimaal 6 maanden aangehouden te worden. De winterperiode (half oktober t/m half april) wordt niet meegerekend omdat vleermuizen dan in winterrust zijn en dan de alternatieve voorzieningen niet kunnen ontdekken. Het aantal te mitigeren verblijfplaatsen, de locatie en de randvoorwaarden van de locatie (conform vigerend kennisdocument van de betreffende soort, BIJ12, 2017) dienen opgenomen te worden in een plaatsingsinstructie. Alleen de laatvlieger is kieskeurig als het gaat om

verblijfplaatsen en accepteert geen tijdelijke voorzieningen zoals vleermuiskasten. Voor deze soort dient in overleg met een deskundig ecooloog bepaald te worden welke voorzieningen gerealiseerd moeten worden. Hierbij kan gedacht worden aan het toegankelijk maken van een gebouw door openingen te creëren bij de dakrand.

Ontmoediging

Indien de gewenningsperiode is verstreken (en de ontheffing Wnb (zie paragraaf 5.3) is verkregen) is het mogelijk om in de minst kwetsbare periode het gebruik van de verblijfplaats te ontmoedigen. De kwetsbare periode is de winterrust van half oktober t/m half april en de kraamperiode (indien werkzaamheden betrekking hebben op de kraamverblijfplaats) van half mei t/m juli. Deze datumgrenzen kunnen door klimatologische veranderingen en andere factoren verschuiven. Door een zogenaamde 'exclusion flap' bij de opening van de verblijfplaats te plaatsen kunnen vleermuizen wel uitvliegen, maar wordt het invliegen onmogelijk gemaakt. Na inspectie en goedkeuring door een deskundig ecooloog vleermuizen kunnen de werkzaamheden starten.

Van vleermuizen zijn verspreid door het plangebied verblijfplaatsen vastgesteld. Aangezien vleermuizen gebruik maken van een netwerk aan verblijfplaatsen, is het niet uitgesloten dat de gebouwen in de omgeving (binnen het plangebied én waar geen verblijfsfunctie is vastgesteld) incidenteel toch gebruikt worden als verblijfplaats. Om het doden en verwonden van aanwezige vleermuizen te voorkomen, dient het gebruik van alle (ook potentiële) verblijfplaatsen in de gebouwen, waar werkzaamheden (bijvoorbeeld sloop en renovatie buitenzijde) plaatsvinden, ontmoedigd te worden.

Gebruik van kunstlicht

Het is mogelijk dat gebruik van kunstlicht gedurende de werkzaamheden kan leiden tot verstoring en daarmee aantasting van een verblijfplaats. Ook indien het gebouw met de verblijfplaats intact blijft, kan dit dus leiden tot een conflict met de Wnb. Dit kan worden voorkomen door geen gebruik te maken van kunstlicht nabij een verblijfplaats. Indien dit niet mogelijk is, moet met aangepaste verlichting gewerkt worden zodat het gebouw met de verblijfplaats niet wordt beschenen.

Permanente voorzieningen

Indien een verblijfplaats verloren gaat, dienen in de nieuwbouw permanente voorzieningen gerealiseerd te worden. Dit gaat om hetzelfde aantal als het aantal tijdelijke voorzieningen. Het verschil met de tijdelijke voorzieningen is het duurzame karakter. Het gaat namelijk veelal om inbouwstenen die in de bebouwing worden geïntegreerd. Het aantal te mitigeren verblijfplaatsen, de locatie en de randvoorwaarden van de locatie (conform vigerend kennisdocument van de betreffende soort) dienen net als de tijdelijke voorzieningen opgenomen te worden in een plaatsingsinstructie.

5.2.2 Huismus; herontwikkeling gebouw

Indien werkzaamheden gericht zijn tot de buitenschil van gebouw 28, zie Figuur 9, zijn effecten op nesten van huismus te verwachten. Negatieve effecten op deze jaarrond beschermde nesten leiden tot conflict met de Wnb; vervolgstappen zijn noodzakelijk. Daarbij moet worden gedacht aan de volgende mitigerende maatregelen.

Tijdelijke voorzieningen

Voor aantasting van een nest als gevolg van de werkzaamheden dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden zoals het plaatsen van tijdelijke voorzieningen (huismuskasten). Het aantal aangetaste verblijfplaatsen dient vermenigvuldigd te worden met twee om te bepalen hoeveel tijdelijke voorzieningen geplaatst dienen te worden. Bij het plaatsen van tijdelijke voorzieningen dient rekening gehouden te worden met een gewenningsperiode van minimaal drie maanden. Dit is de periode waarin zowel de huidige situatie en de tijdelijke voorzieningen aanwezig moeten zijn. Het aantal te mitigeren verblijfplaatsen, de locatie en de randvoorwaarden van de locatie (conform Kennisdocument Huismus) dienen opgenomen te worden in een plaatsingsinstructie.

Ontmoediging

Indien de gewenningsperiode is verstreken (en de ontheffing Wnb (zie paragraaf 5.3) is verkregen) is het mogelijk om in de minst kwetsbare periode (broedperiode; half maart t/m augustus, maar kan door klimatologische veranderingen en andere factoren verschuiven) de nesten ongeschikt te maken. Indien na inspectie door een deskundig ecooloog het gebruik van deze nesten is ontmoedigd, kunnen de

werkzaamheden starten. Het is mogelijk dat de huismussen in de directe omgeving op zoek gaan naar een nestplaats. Derhalve wordt geadviseerd om het gebruik van alle potentiële nestplaatsen in de omgeving en binnen het plangebied te ontmoedigen. Zo wordt voorkomen dat werkzaamheden bij een ander gebouw in het plangebied stilgelegd moeten worden.

Permanente voorzieningen

Indien een verblijfplaats verloren gaat, dienen in de nieuwbouw permanente voorzieningen gerealiseerd te worden. Dit gaat om hetzelfde aantal als het aantal tijdelijke voorzieningen. Het verschil met de tijdelijke voorzieningen is het duurzame karakter. Het gaat namelijk veelal om inbouwstenen die in de bebouwing worden geïntegreerd. Het aantal te mitigeren verblijfplaatsen, de locatie en de randvoorwaarden van de locatie (conform Kennisdocument Huismus) dienen net als de tijdelijke voorzieningen opgenomen te worden in een plaatsingsinstructie.

5.2.3 Huismus; herontwikkeling groen

Ter hoogte van locatie 28, zie Figuur 9 en Bijlage A, is leefgebied van huismus aanwezig. Dit leefgebied bestaat uit grasland, struiken en hagen. Dit leefgebied is van belang voor het functioneren van de nabij gelegen nesten. Indien de werkzaamheden alleen gericht zijn tot dit groen en niet tot het gebouw vindt aantasting plaats van het leefgebied, wat ook leidt tot een negatief effect op de aanwezige nesten. Dit heeft een conflict van de Wnb tot gevolg; vervolgstappen zijn noodzakelijk. Indien de werkzaamheden ook gericht zijn tot het gebouw met de nesten hoeven verder geen vervolgstappen voor het leefgebied getroffen te worden en dienen alleen de vervolgstappen getroffen te worden zoals opgenomen is in paragraaf 5.2.2. Indien de werkzaamheden alleen gericht zijn tot het groen dient een ontheffing Wnb aangevraagd te worden voor aantasting van de functionele leefomgeving van de huismus.

5.2.4 Algemene mitigerende maatregelen

Naast de genoemde soorten dient ook rekening gehouden te worden met het voorkomen van algemeen voorkomende broedvogels, zoogdieren en amfibieën.

- **Algemene broedvogels:** Voer werkzaamheden bij voorkeur buiten het broedseizoen uit. Het broedseizoen loopt ongeveer van 15 maart tot 15 juli, maar kan afhankelijk van het weer en andere factoren verschuiven. Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen te werken, dienen geschikte broedlocaties voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te worden gemaakt en gehouden. Indien werkzaamheden starten binnen het broedseizoen, dient door een deskundig ecoloog onderzocht te worden of broedende vogels ter plaatse aanwezig zijn.
- **Zorgplicht:** Houd tijdens de werkzaamheden te allen tijde rekening met de algemene zorgplicht: werk zo veel mogelijk in één richting, de richting waarin soorten kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met de ligging van wegen. Het materieel moet zorgvuldig en deskundig worden gebruikt, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring van flora en fauna optreedt.

6 BRONNEN

- Arcadis, 2017. Quickscan flora en fauna – Merwedekanaalzone dg 5. D.d. 21 april 2017
- BIJ12, Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. D.d. juli 2017
- BIJ12, Kennisdocument Gierzwaluw. D.d. juli 2017
- BIJ12, Kennisdocument Huismus. D.d. juli 2017
- BIJ12, Kennisdocument Ruige dwergvleermuis. D.d. juli 2017
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
- Netwerk Groene Bureaus, Vleermuisprotocol 2017
- ██████████, Provincie Utrecht – Schriftelijke reactie

BIJLAGE A FOTO-IMPRESSIE PLANGEBIED

Navolgend zijn foto's van de verschillende gebouwen en delen van het plangebied opgenomen. De nummers corresponderen met de nummers zoals deze zijn opgenomen op de kaart in Figuur 1 en 9.

COLOFON

SOORTGERICHT ONDERZOEK
IN HET KADER VAN DE WET NATUURBESCHERMING

HERONTWIKKELING MERWEDEKANAALZONE UTRECHT

KLANT

Gemeente Utrecht

AUTEUR

[REDACTED]

PROJECTNUMMER

C05062.000246

ONZE REFERENTIE

079844091 B

DATUM

28 januari 2019

STATUS

Concept

GECONTROLEERD DOOR

[REDACTED]

Projectleider waterbeheer & ecologie

VRIJGEGEVEN DOOR

[REDACTED]

Projectleider waterbeheer & ecologie

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com